

Fornyingsprosessen i IOGT

Høringsnotat fra sentralstyret 14.januar 2025

1. Innledning

På landsmøtet i 2023 ble det vedtatt at organisasjonen i løpet av perioden skulle gjennomføre en prosess for å utarbeide et forslag til landsmøtet 2025 om hvordan IOGT skal se ut og arbeide i fremtiden. Det har blitt gjennomført flere diskusjonsmøter både sentralt, regionalt og lokalt for å samle innspill til denne prosessen.

Det ble tidlig klart at mye av diskusjonen handlet om det lokale arbeidet, og hvordan dette fungerer i fremtiden. Utviklingen i IOGT de siste årene har hatt både positive og negative trekk. Vi driver prosjekter som gir oss et godt omdømme og som er bygget på kunnskap om hva slags forebygging som virker. I Hvit jul har vi engasjert nesten 300 frivillige i år til små og store oppgaver, få av disse er medlemmer. Verving går svært godt, og med en medlemsvekst i år på over 500 medlemmer. Pr. 1. januar er vi 3365 betalende medlemmer. På det økonomiske området har vi for første gang en omsetning på over 40 millioner, uten å bruke særlig av vår sentrale eller lokale egenkapital.

Samtidig sliter vi lokalt og regionalt. Tradisjonelle avdelingene har gradvis blitt svakere, og det er utfordringer med å dekke alle styreverv. Gjennomsnittsalderen på aktive medlemmer er høy, og det vil bli vanskelig å opprettholde et lokalt apparat i den form det har i dag.. Selv om vi verver mange klarer vi ikke å aktivisere mange av dem. Oppfølging og skolering av nye medlemmer må forsterkes. Det finnes store ressurser i organisasjonen som blir forvaltet av færre og færre. Det øker faren for at midler forsvinner ut av organisasjonen, og at penger ikke brukes på det som skaper vekst i fremtiden.

På landsmøtet i juni vil det også legges frem planer for andre deler av organisasjonen. Men med utfordringene vi har med det lokale arbeidet har styret valgt å sette et søkelys på dette, og hvordan dette kan styrkes i fremtiden

De forslagene som nå sendes ut på høring, omhandler derfor det lokale arbeidet.

I sentralstyremøte nr. 11 (2023–2025) den 26. september ble det nedsatt tre arbeidsgrupper for å utforme forslag til fornyelse av organisasjonen innenfor følgende områder:

1. **Aktivitet**
2. **Struktur**
3. **Økonomi**

Arbeidsgruppene har nå levert sine rapporter. Disse ble drøftet i et fellesmøte mellom sentralstyret og representanter fra regionstyrene 7.–8. desember. Hovedfunnene og anbefalingene som kom fram er oppsummert i dette høringsnotatet.

Formålet med denne høringen er å få innspill fra hele organisasjonen før sentralstyret beslutter endelige forslag som skal legges frem for landsmøtet våren 2025. Vi ønsker bred deltakelse fra avdelinger, regioner og enkeltmedlemmer for å sikre at fornyingsprosessen er godt forankret.

2. Bakgrunn og tidslinje

I henhold til vedtektene må organisasjonen forholde seg til følgende frister for landsmøtesaker våren 2025:

- **14. mars 2025:** Frist for innsendelse av saker som ønskes behandlet på landsmøtet (gjelder ikke saker fra sentralstyret og nemnder i deres meldinger).
- **14. april 2025:** Forslag til saksliste og alle innkomne forslag sendes til regioner og avdelinger.

Sentralstyret har planlagt to møter hvor fornyelsesforslagene skal behandles:

- **31. januar–2. februar 2025, Oslo**
- **28.–30. mars 2025, Kristiansand**

For å sikre en grundig høringsprosess i hele organisasjonen har vi satt en høringsfrist til **1. mars 2025**.

3. Oppsummering og forslag aktivitet

Utgangspunktet er at vi ønsker et lokalt apparat i form av lokale enheter (avdelinger, grupper ol).

Vi trenger en ny måte å jobbe på lokalt, som gir medlemmer mulighet til å ta del i aktiviteter som passer dem og som er til nytte for samfunnet. Aktiviteten bør være knyttet til IOGTs samfunnsoppdrag.

Den minste aktive enhet er en person, men en lokal avdeling må ha 3 medlemmer og årlig gjennomføre en aktivitet (årsmøte). Avdelingene bør ha en viss form for regularitet, men det må være opp til de lokale medlemmene selv. Det viktigste er ikke at de har møte hver tirsdag, men at de har følelsen av å være del av et fellesskap. Det gjør det også enklere å rekruttere andre inn i aktiviteten.

Ny lokal virksomhet handler om å engasjere til aktiviteter. Vi må engasjere gjennom aktiviteter først, hvor organisasjonen vokser ut fra dette. Organisasjonen må bli mer medlemsstyrt og medlemsdrevet. Møter er viktige for planlegging, evaluering og for å ha et sosialt fellesskap, men de bør alltid ha et formål.

Vi må jobbe på en slik måte at vi får stordriftsfordeler når volumet øker, ikke at vekst begrenser oss. Det må lønne seg å vokse. Organisasjonen må bli mer medlemsstyrt og medlemsdrevet. Da kan vi ta ut en gevinst av å være en frivillig organisasjon.

Det må bli tydeligere hva det er å drive lokalt IOGT-arbeid. Vi foreslår å løfte frem 5-6 aktiviteter og -kampanjer som fokuseres på og hvor det er konkrete opplegg for lokalt engasjement, opplæring og oppfølging. Det skal være en nasjonal prosjektleder som skal ha ansvar for oppfølging av engasjerte/frivillige i hver av aktivitetene. Over tid kan det skje endringer, uten at vi setter søkelys på for mange aktiviteter samtidig.

Det skal alltid være mulig for alle å bidra med noe. Eksempelvis er en underskriftskampanje et lavterskelalternativ.

I neste periode foreslår styret at dette prøves ut på et begrenset antall steder. Dette kan være i en etablert avdeling, men like gjerne gjennom å se etter steder hvor vi har tilstrekkelig mange medlemmer til å kunne samle forsøksgrupper. Det er viktig at dette evalueres og videreutvikles slik at de erfaringene som vi gjør oss kan overføres til nye steder.

4. Oppsummering og forslag verving og medlemspleie

Vervearbeidet må fortsette med tydelige mål. Målene skal nås gjennom systematisk arbeid, synlighet og kampanjer som treffer ulike målgrupper (f.eks 17. mai-kampanjen). I dag verves mange gjennom stands på kampanjer. Vi må jobbe med hvordan vi kan verve også på andre måter.

Det er viktig å øke kjennskap og synlighet til IOGT, både i og utenfor rusfeltet. Dagens tidsånd gjør folk mer mottakelige for vårt budskap enn tidligere.

Nye medlemmer må følges opp bedre enn i dag. Det må være et system som raskt følger opp nye medlemmer, helst med en telefon, og som presenterer de mulighetene de har for å engasjere seg. Dette må gjerne gjøres av lokale frivillige, men ansvaret for at det skjer må ligge på en ansatt for å sikre kontinuitet.

Administrasjonen får i oppdrag å revidere rutiner og arbeide mer systematisk med «medlemsreisen» - som skal gi et klart bilde av hva et medlem skal kunne forvente av oss både når hen verves, får den første kontakten og følges opp gjennom medlemskapet. I denne «reisen» må vi se medlemskapet fra perspektivet til medlemmet, og hvor vi hele tiden holder oss innenfor medlemmets toleransevindue, som er der hvor de er trygge og fornøyde med medlemskapet sitt. Medlemmene må selv ha mulighet til å bestemme hva de vil ha av kontakt.

Det må utvikles et opplegg for kursing av nye medlemmer i hva organisasjonen står for, jobber med og i IOGTs historie. Dette kan skje både digitalt og på fysiske møter.

Det må også være lett å komme i kontakt med ansatte og få rask respons. Medlemmene må kjenne til hvem man skal kontakte for å få støtte.

Nyhetsbrev og medlemsblad (Aksent) er bra, men bør suppleres med lokal informasjon og målrettede utsendelser for spesifikke interesser. I dag kjenner vi ikke til kompetansen til mange av våre medlemmer; vi bør spørre dem hva de trenger for å bidra. Noe av dette kan effektiviseres gjennom å bruke de verktøyene som vi har bedre, som medlemsregistre, eller se om vi trenger å investere i andre digitale løsninger. Samtidig må vi ivareta behovene til de som ikke er komfortable kun med å kontaktes digitalt.

Styret ser også at nettsidene våre må bli mer enhetlige og forståelige, og være lettere å manøvrere seg frem i for nye medlemmer. Informasjon om kontaktpersoner må være oppdatert. Dette tas med i arbeidet nå som nye nettsider skal utformes.

5. Oppsummering og forslag struktur

Mål for strukturen er at IOGT er en medlemsorganisasjon, og at det viktigste målet er at IOGT har aktivitet i flest mulig kommuner i landet.

Tilbakemeldingene vi har fått fra møter rundt om i landet er at det er ønske om en flatere struktur, og at vi ikke må være overorganisert. Det er imidlertid delte meninger om hvilke ledd som bør fjernes. Det er enighet om at det lokale leddet er det viktigste. Skal det være mellomnivåer må det være fordi det er behov for å samordne virksomheten. I dag virker det å være lite samordning som foregår.

Også når det gjelder struktur må det være slik at aktiviteten skaper organisasjonen. Derfor kan strukturen justeres underveis. Det er imidlertid viktig å sørge for at strukturen ikke blir et hinder for aktivitet.

For mange enkeltmedlemmer er det også viktig å vite hvor de de hører hjemme i organisasjonsstrukturen og hvordan de kan påvirke organisasjonen lokalt og nasjonalt.

Den bærende enheten i organisasjonen må være en lokal enhet. Vi må også ha et sentralt eller nasjonalt ledd. Styret foreslår at regionleddet avvikles og at områder er det lokale leddet der avdelinger ikke finnes. Dette vil altså si at organisasjonen får to nivåer – sentralt og lokalt. Det er imidlertid mulig for avdelinger å gå sammen i frivillige enheter om de har behov for koordinering. Det er viktig at dette behovet kommer nedenfra.

Vi må se på vedtektene for hvordan dette kan skje i praksis. En lokal enhet har ideelt et arbeidsområde som dekker en kommune eller flere, men i første omgang vil det mange steder være det mest realistiske å ta utgangspunkt i fylkene. Mange områder i dag følger allerede fylkesgrensene. Eksempler på slike kan da være IOGT Møre og Romsdal, IOGT Trøndelag og IOGT Østfold.

Selv om mye av aktiviteten vil følge geografien, vil vi som tidligere også ha en åpning for grupper som jobber mer tematisk uavhengig av hvor de bor geografisk.

Dagens lokalavdelinger fortsetter som i dag. Det foreslås ingen endringer for disse. Nye lokale enheter kan være f.eks rusmiddelpolitiske grupper eller grupper som arbeider med et spesielt tema. Dette kan også være grupper som jobber kortvarig en spesiell aksjon, men det er viktig å få et system hvor slike også følges opp og registreres.

For å motivere til oppstart av nye lag er det viktig at avdelinger har stemmerett på landsmøtet. Alle enheter med mer enn 3 medlemmer og som rapporterer minste 6 måneders aktivitet har stemmerett på landsmøtet. Stemmeretten bør gis etter medlemstall som i dag, men styret avventer resultatet av denne høringen før de endelig kommer med forslag.

Det nasjonale apparatet må styrkes for å følge opp medlemsorganisasjonen på en sterkere måte og med en mer målrettet strategi som vedtas på landsmøtet. Styret ønsker nasjonale aktivitetskonsulenter eller prosjektledere, fremfor regionkonsulenter. Det opprettes et team av slike som skal jobbe med aktivisering og nyetablering av lokal virksomhet. Når det gjelder hvor i landet disse befinner seg kan vi være mer pragmatiske på, men det er viktig at de er under en daglig styring av generalsekretær. I dette arbeidet må det fortsatt være nær kontakt med lokale tillitsvalgte. Utgangspunktet for arbeidet må være arbeidsplanen som vedtas av medlemmene på landsmøtet.

På samme måte som med medlemmer må også lokale tillitsvalgte følges opp systematisk og det må være enkelt for disse å rapportere og motta informasjon.

5 Oppsummering forslag økonomi

IOGT har store ressurser, mye som følge av salg av eiendommer. Dette er midler som er skapt i organisasjon av ~~de som har vært~~ medlemmer før oss, og som vi har et ansvar for å forvalte og bruke på beste måte. IOGTs formål må være førende for hvordan pengene brukes.

Demokrati og styring av egne ressurser lokalt er grunnleggende for en medlemsorganisasjon som vår. Dette er prinsipper som vi fortsatt legger til grunn. På den annen side må vi sikre at IOGTs ressurser i form av eiendommer, eiendeler og penger ikke går tapt. Mange av våre lokale enheter er sårbare når nøkkelpersoner faller fra og den lokale kapasiteten til forvaltning av eiendommer og kapital reduseres.

70 % av midlene våre er investert i Sober Kapital idag. I selskapet står det nesten 200 millioner (ikke alt dette er IOGTs midler). Det er positivt, både fordi det gir god avkastning og det gir en oversikt over hvilke midler vi har lokalt og regionalt. Det må jobbes for at mest mulig av midlene står i Sober Kapital.

Styret vil jobbe for at man får en felles bankløsning for midler som ikke står i Sober Kapital hvor man sentralt også har en mulighet til å gå inn om det lokale leddet ikke lenger fungerer eller er i stand til å følge opp økonomien selv.

Styret ønsker også å se på vedtektene for utviklingsfondet. Disse er ikke endret siden oppstarten i 2003, og noen av formuleringen som «å sikre drift av regionsentra» i IOGT er ikke lenger like relevant. Det vil fortsatt være et mål for fondet å bygge opp og styrke den lokale virksomheten i IOGT. Det bør også sees på om det skal være mulig også for avdelinger som ikke nedlagt å sette midler inn i fondet for å sikre en mer effektiv bruk av midlene i organisasjonen.

Dersom vi vedtar å avvikle regionnivået må midlene her fordeles. Det mest naturlige utgangspunktet vil være å se på hvor midlene opprinnelig kom fra.

Det må lages ordninger for å finansiere stillinger som jobber med aktivisering og nyetablering av lokal virksomhet. Der det finnes økonomiske midler lokale bør slike midler nyttes til kjøp av tjenester som organiseres sentralt.

Selv om IOGT har solid egenkapital (fra salg av eiendommer), er det viktig å finne nye, sunne inntekter som ikke går på bekostning av aktivitet.

6. Høring – Vi vil ha dine innspill!

Før forslaget til landsmøtet utarbeidet, ønsker vi innspill fra hele organisasjonen. Vi ber om tilbakemeldinger på de oppsummeringene og forslagene som ligger på temaene aktivitet, verving og medlemspleie, struktur og økonomi.

Spesielt ønsker vi å få tilbakemeldinger på

1. Hvordan mener dere vi best kan legge til rette for flere og mer varierte aktiviteter lokalt. Er det ting i forslaget dere er spesielt enig eller uenig i? Er det andre ting dere mener bør være med?
2. Hvilken mening har dere om forslaget om å ha to nivåer i IOGT – nasjonalt og lokalt. Er det spesielle spørsmål eller uklarheter rundt dette som dere ønsker svar på.
3. Hvordan kan vi best stimulere til at midler brukes aktivt til aktivitet, samtidig som vi ivaretar trygg forvaltning? For de av dere som har midler – hva skal til for at dere vil bevilge midler til aktivitet.
4. Er det spesielle forhold i deres område/avdeling som vi bør ta hensyn til?
5. Er det andre ting du ønsker å spille inn?

Vi ønsker at du bruker vårt svarskjema for å gi dine innspill. Det finner du her:

<https://forms.gle/cjh5HG3mGwZNUynLA>

Frist for innspill

Frist for innspill settes til **1. mars 2025**. Vi ønsker likevel alle innspill så raskt som mulig for å kunne behandle dem grundig i forkant av sentralstyremøtene 31. januar–2. februar og 28.–30. mars.

6. Videre prosess

1. **Januar 2025:**
Utsendelse av høringsnotat, lokal/ regional behandling av forslagene.
2. **28.–30. mars, Kristiansand:**
Sentralstyret ferdigstiller og vedtar forslag til landsmøtesakene.
3. **14. mars 2025:**
Saker som ønskes fremmet av andre enn sentralstyret må være innsendt.
4. **14. april 2025:**
Sakliste med alle forslag sendes til regioner og avdelinger.
5. **Landsmøte våren 2025:**
Endelig behandling og vedtak.

Vi ser fram til å motta deres vurderinger og forslag. For spørsmål eller avklaringer, ta gjerne kontakt med oss på telefon eller e-post. **Tusen takk for at dere engasjerer dere i denne viktige prosessen for IOGT!**

Med vennlig hilsen, **IOGT i Norge**
Sentralstyret og administrasjonen